

tek egyesültek, és szintén Görög elnöksége alatt létrehozták az Országos Zsidó Segítő Bizottságot (OZSSB). Az OZSSB-ben jelen voltak a fő magyarországi hitközségi és cionista szervezetek képviselői, a rabbitanácsot is ideértve.¹⁹ Bár az OZSSB elsősorban az életben maradt deportáltak visszahozatalával és a nyomorgó zsidók gondjának enyhítésével foglalkozott, közel 5000 árvát is gondozott.

Az OZSSB egyik ügynöksége, a Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság (DEGOB) kapta azt a feladatot, hogy járja végig a koncentrációs táborokat, azonosítsa az életben maradt magyar zsidókat, és juttassa haza őket.²⁰ 1945 végéig a DEGOB már 26 expedíciót indított, és emberek ezreit hozta haza Magyarországra. A DEGOB fontos történelmi feladatot is végzett: számos életben maradt tanúvallomását jegyezte fel, akik között többen a budapesti és vidéki zsidó tanácsok tagjai, központi és helyi közösségek vezetői voltak; munkaszolgálatosok, és a koncentrációs táborokat túléltek százai.²¹ Az OZSSB és a DEGOB tevékenységének költségeit csaknem kizárólag az amerikai Joint fedezte.²² 1945 végére az amerikai Joint magyarországi tagozatának létszáma 985 főre duzzadt, közülük 595 a fővárosban működött.²³

Amikor az életben maradt munkaszolgálatosok és deportáltak túlnyomó többsége hazakerült, az életben maradtak hozzáálltak intézményeik és hitközségeik újjáélesztéséhez, iparkodtak helyreállítani a háborús károkat és pótolni a veszteségeket, és igyekeztek elfogadni és megbüntettetni a háborús bűnösöket.

A hitközségek újjáélesztése

Az 1945. január 20-i fegyverszüneti egyezmény s a vele egyidejűleg életbe léptetett törvények visszaadták az életben maradt magyar zsidóknak is az ország többi polgárainak járó törvény előtti egyenlőségét. A fegyverszüneti egyezmény 5. cikkelye szerint Magyarország kötelezte magát, hogy haladéktalanul szabadon bocsátja az összes faji vagy vallási okokból bebörtönzött személyt, és visszavon minden megkülönböztető törvényt, megszünteti az összes azokból származó hátrányt. Ugyanezen cikkely szerint Magyarország minden szükséges intézkedést megtesz, hogy minden áttelepített személy vagy menekült, közéjük értve a zsidókat és a hontalanokat is, legalább olyan fokú védelemben és biztonságban részesüljön, mint saját állampolgárai.²⁴

Ezekkel a kikötésekkel összhangban március 17-én az Ideiglenes Nemzeti Kormány²⁵ elfogadta a 200/1945. M. E. sz. rendeletet, amely hatályon kívül helyezte a Horthy- és a nyilas uralom alatt hozott összes zsidóellenes törvényt és rendeletet,²⁶ visszaállítva az állampolgárok kö-